

5. Bekering als vernieuwing van denken

Introductie

In dit document willen we stilstaan bij het Griekse woord voor bekering *metanoia*. Het Hebreeuwse woord voor bekering zullen we in het volgende document behandelen. Het woord *metanoia* betekent 'omdenken' of 'anders gaan denken'. Dit woord laat zien dat bekering te maken heeft met een verandering in je denken. Als je jezelf bekeert, dan ga je anders tegen dingen aankijken, dan krijg je een ander perspectief op het leven.

Verandering van perspectief

Bekering is dus een verandering van perspectief. Je gaat het leven vanuit een andere invalshoek bekijken. Dingen die voorheen heel belangrijk voor je waren, worden minder belangrijk en andersom. Wanneer je het leven leeft zonder God, hebben andere dingen de plaats van God ingenomen. Dit kan van alles zijn: je baan, je hobby, je gezin, je huis, je auto, je partner, je vakantie, je liefdadigheid, je rust, je eten, je voetbalclub en noem maar op... De één leeft voor dit en de ander voor dat. Uiteindelijk heeft iedereen een hoofdmotivatie om voor te leven. Iets waarvoor de andere dingen moeten wijken.

Vaak heeft je kijk op het leven te maken, met datgene waar je voor leeft. Als je bijvoorbeeld helemaal leeft voor je baan, zul je geneigd zijn om het succes van jezelf en van anderen af te meten aan het succes dat zij hebben op hun werk. Maar als jij leeft voor liefdadigheid en het idee dat je wat goeds in de wereld kunt bijdragen, zul je geneigd zijn om mensen te beoordelen op hun bijdrage aan een goede wereld. Dit geldt voor alle motivaties waar mensen voor leven.

Als je Jezus gaat volgen, dan gaat je hoofdmotivatie voor het leven veranderen. We kunnen Jezus namelijk niet volgen, zonder Hem de belangrijkste in ons leven te maken. Jezus heeft dat Zelf gezegd in Lukas 14:26-27:

Als iemand tot Mij komt en niet lager waardeert zijn eigen vader en moeder en vrouw en kinderen en broers en zussen, ja, ook zelfs zijn eigen leven, die kan Mijn leerling niet zijn. En wie zijn kruis niet draagt en achter Mij aan komt, kan geen leerling van Mij zijn.

Jezus maakte in deze verzen heel duidelijk dat het volgen van Hem op de eerste plaats moet komen, anders gaat het niet werken. Je kunt niet een beetje Jezus volgen, maar tegelijkertijd eigenlijk voor iets anders leven. Kortom, de hoofdmotivatie om te leven wordt Jezus. Niets en niemand kan die plek meer innemen in je leven. Andere dingen kunnen nog wel belangrijk zijn in je leven, maar ze zullen nooit meer op de eerste plaats komen in je leven. Uiteindelijk zal alles moeten wijken voor het volgen van Jezus. Dit is hoe het werkt met het volgen van Jezus.

Dit betekent ook dat jouw perspectief op het leven totaal gaat veranderen. Als Jezus jouw belangrijkste motivatie wordt om voor te leven, dan zul je ook met die ogen naar de wereld gaan kijken. Het belangrijkste doel in je leven wordt; Jezus beter leren kennen en Hem nauwgezet volgen. En je zult anderen dit ook gaan gunnen. Ook voor hen is Jezus uiteindelijk de belangrijkste om te volgen. Onvermijdelijk komt er een moment waarop je dat met de mensen in je omgeving wilt en kunt gaan delen. Hij is immers de belangrijkste geworden voor je. Succesvol leven is voor jou geworden; het beter leren kennen en volgen van Jezus.

Vernieuwing van denken

Hoewel ons perspectief volledig verandert, als we besluiten Jezus te gaan volgen, blijven er toch ook veel oude gedachtepatronen over. Die zijn niet in één keer allemaal verdwenen. Als wij Jezus gaan volgen, krijgen we de opdracht om deze oude gedachtepatronen af te leren en nieuwe aan te leren. We worden opgeroepen om ons denken voortdurend te vernieuwen. Dit kunnen we bijvoorbeeld lezen in Efeze 4:22-23:

dat u, wat betreft de vroegere levenswandel, de oude mens aflegt, die te gronde gaat door de misleidende begeerten, en dat u vernieuwd wordt in de geest van uw denken,

Sinds de zondeval zijn we van nature geneigd tot alle kwaad. Dit uit zich niet alleen in onze daden, maar ook in onze gedachtepatronen. Als wij zonder God wandelen dan slijten er bepaalde slechte gedachtepatronen in. Hoogmoedige ideeën over hoe belangrijk wij wel niet zijn, egoïstische gedachtepatronen, waarbij wij onszelf voor alle anderen laten komen, rebellerende ideeën, die zorgen dat we niet willen buigen onder gezag van boven, leugens of verdraaide waarheden over wie wij en anderen zijn, etc. Deze gedachtepatronen zijn al behoorlijk ingesleten, wanneer Jezus ons leven ter hand neemt. Geleid door de Heilige Geest kunnen we deze gedachtepatronen af gaan leren. Dat is een levenslange weg, waarop we samen met Jezus mogen wandelen.

We hebben steeds weer openbaring nodig over andere gebieden van ons leven, om deze in overeenstemming te brengen met Gods waarheid. Daarbij kunnen we niet zonder Gods Woord, de Bijbel. Het is heel belangrijk om de Bijbel te blijven lezen en daarbij de Heilige Geest te vragen om het te openen voor je. In de Bijbel staat hoe God naar deze wereld en naar jou kijkt. De Bijbel staat vol met Gods waarheid en dat is het beste medicijn tegen de leugens van de boze. In de Bijbel vinden we ook de beloftes, die God ons gegeven heeft, zodat we daarop terug kunnen grijpen en daarop kunnen bouwen.

Eén van de meest voorkomende leugens, die in ons denken genesteld kan zitten, is de leugen van minderwaardigheid. Veel mensen worstelen, bewust of onbewust, met minderwaardigheids-gedachten. Ze zijn er diep van binnen van overtuigd geraakt, dat zij nooit aan de maatstaf kunnen voldoen, dat zij lelijk of slecht zijn, dat zij er niet toe doen en dat zij geen liefde verdienen. Ook tegen deze leugen kunnen wij ons verweren door de Bijbel te gebruiken. In de Bijbel staat weliswaar dat wij sinds de zondeval geneigd zijn tot alle kwaad, maar uit de Bijbel wordt ook duidelijk dat God ons in principe goed, mooi en waardevol heeft gemaakt en dat Hij heel veel van ons houdt. Ook staat er geschreven dat wij door het geloof in Jezus, Gods kinderen zijn geworden en Gods eigen heiligheid, volmaaktheid, schoonheid, grootheid en liefde in ons leven kunnen en mogen ontvangen.

We kunnen de Bijbel gebruiken om de leugens van de boze te ontmaskeren, maar daarnaast is het ook belangrijk om rechtstreekse openbaring van de Heilige Geest te vragen. Als het bijvoorbeeld gaat om gedachten van minderwaardigheid, dan kunnen we met deze gedachten naar God toegaan. En we kunnen vragen aan de Heilige Geest of Hij ons wil laten zien, hoe God Zelf naar ons kijkt. We kunnen vragen wat God Zelf in ons ziet, dat Hij ons liefheeft en naar ons verlangt. En we kunnen vragen of we met Zijn ogen naar ons eigen leven mogen leren kijken. Dit zal je zelfbeeld gaan veranderen. Je zult meer en meer van Gods liefde kunnen ontvangen en je zult er een mooier mens van worden.

Zo zijn we geroepen om op elk vlak van ons leven, Gods waarheid door te laten werken. Ons denken moet op alle punten vernieuwd worden. We hebben een leven lang om met Jezus deze weg te bewandelen. Steeds zal Hij je weer een stukje waarheid laten zien en andere leugens en misvattingen uit je leven bannen. Zo kun je steeds een beetje meer op Jezus gaan lijken. Dit is soms een moeilijke en zware weg om te gaan, maar dit is wel een voldoening gevende en zegenrijke weg.

Strijd om het denken

Als het gaat om de vernieuwing van ons denken, dan zitten we nog met een ander punt. We hebben niet alleen onze eigen gedachten en Gods gedachten te verwerken, maar ook de boze machten sturen gedachten en ideeën op ons af. We zitten midden in een geestelijke strijd, waarin geen neutraal terrein te vinden is. Daarom leren we ook geestelijk te strijden, als we Jezus gaan volgen. We moeten wel, willen we staande kunnen blijven.

In Efeze 6 staat beschreven welke strijd we hebben te voeren als kinderen van God. Dit is niet een strijd tegen mensen, maar een strijd tegen geestelijke machten. In vers 12 staat het als volgt:

Want wij hebben de strijd niet tegen vlees en bloed, maar tegen de overheden, tegen de machten, tegen de wereldbeheersers van de duisternis van dit tijdperk, tegen de geestelijke machten van het kwaad in de hemelse gewesten.

Paulus doelt hier niet op letterlijke overheden, zoals onze ministers of de koning, want zij zijn ook van vlees en bloed, maar hij doelt op geestelijke overheden. Het rijk van satan werkt als een echt koninkrijk, met overheden, heersers en machten. Hij heeft een heel rijk aan duistere machten tot zijn beschikking. Tegen dit rijk is onze strijd gericht en andersom. Gelukkig mogen we weten, dat er ook veel engelen in de hemelse gewesten strijden aan Gods kant. Zij zijn zelfs in de meerderheid.¹ Als wij ons bij Jezus voegen, dan hebben we de strijdmachten van Gods Koninkrijk aan onze zijde. En Jezus heeft de overwinning al behaald.² We bevinden ons dus aan de winnende zijde!

De boze machten vallen ons onder meer aan, door slechte gedachten en ideeën in ons denken binnen te brengen. In de geestelijke wereld ziet dit eruit als pijlen, die de boze op ons afschiet. In Efeze 6 wordt ons geleerd, hoe we ons hiertegen kunnen verweren. We worden daar opgeroepen om de geestelijke wapenrusting aan te trekken. Deze wapenrusting betreft onder meer de helm van de zaligheid en het schild van het geloof, waarmee we de vurige pijlen van de boze kunnen uitblussen. Dit betekent dat wij ons kunnen wapenen met gedachten van heil en zaligheid, zoals we die in de Bijbel aantreffen. En we kunnen deze gedachten als schild gebruiken, door deze in geloof aan te nemen en ons vertrouwen op Gods woorden en beloftes te stellen. Geloof zal bescherming bieden tegen de pijlen van de boze.

De boze zal ons proberen te laten twijfelen aan Gods goedheid en beloftes. Hij zal leugens in ons leven binnenbrengen, die Gods goedheid en betrouwbaarheid onderuit proberen te halen. Maar als wij ons geloof op God stellen, dan zullen deze pijlen afketsen op het schild van het geloof. Verder zal de boze ons proberen te verleiden, met bijvoorbeeld seksuele beelden of fantasieën, of met verlangens, die ons bij God wegtrekken. Hij zal onze focus proberen te veranderen, zodat we niet meer op God gericht zijn. Wees jezelf bewust van deze strijd, anders sta je er een stuk slechter voor.

Veel mensen worstelen met bepaalde slechte gedachten of gedachtepatronen, die maar terug blijven komen. Vaak geven ze zichzelf daarbij ook op de kop, omdat zij er vanuit gaan, dat dit hun eigen gedachten zijn. Dit kan natuurlijk zo zijn, maar het kan ook zijn dat de boze zijn pijlen naar binnen schiet in jouw gedachten.

Als jij het gevoel hebt dat jou gedachten aangevallen worden door de boze, hoe ga je daar dan op een goede manier mee om? Dat is nog niet zo gemakkelijk te zeggen. Dit zal ook per situatie weer anders zijn. Het is in elk geval al een groot voordeel als je door begint te krijgen dat niet alle gedachten van jouzelf hoeven te komen, maar dat de boze ook zijn gedachten op jou afvuurt. Dan kun je deze gedachten als 'vijandelijke gedachten' behandelen. We gaan dan in de sfeer van oorlogsvoering denken. Laten we verkennen hoe dit eruit zou kunnen zien. Hieronder behandelen we enkele mogelijke handvaten om deze strijd om het denken te voeren.

Als jij het idee hebt dat de boze gedachten op jou afvuurt, dan kun je in elk geval proberen niet te grote waarde aan deze gedachten toe te kennen. Probeer je gevoelens te beschermen, zodat je van deze gedachten niet te zeer van slag raakt. Verder is het helpend om niet inhoudelijk op deze gedachten in te gaan of daar verder over te gaan denken. In plaats daarvan kunnen we deze gedachten als krijgsgevangenen gevangen nemen en ze overgeven aan de Heer. Dit kan bijvoorbeeld door hardop uit te spreken: 'ik neem deze gedachte krijgsgevangen en geef deze over aan de Heer. Dit is niet mijn gedachte of de gedachte van de Heer'. Paulus leert ons dit principe in 2 Korinthe 10:5:

Want wij breken valse redeneringen af en elke hoogte die zich verheft tegen de kennis van God, en wij nemen elke gedachte gevangen om die te brengen tot de gehoorzaamheid aan Christus,

Het is goed om iedere gedachte te toetsen: komt deze gedachte bij God vandaan? Of uit mijn eigen ziel? Of van de boze machten buiten mij? Niet altijd is dit even makkelijk te onderscheiden. We zullen hierin mogen oefenen en we hebben de leiding van de Heilige Geest hierbij nodig. God zal ons gaan trainen in deze strijd, zodat je steeds makkelijker kunt onderscheiden wat bij Hem, bij jouzelf en bij satan vandaan komt.

Als je ervan overtuigd bent, dat een slechte gedachte bij satan vandaan komt, dan is het belangrijk om deze gedachte niet hardop uit te spreken. Satan wil graag dat je deze gedachten ook woorden gaat geven, want woorden hebben scheppende kracht. Zodra je ze uitspreekt, gaan ze tot stand brengen, waartoe ze gezonden zijn. Daarom kun je er beter geen woorden aan vuil maken. Wat je wel hardop kunt uitspreken, is: 'ik bind jou, gedachte, en breng je onder de heerschappij van Christus!' Of iets als: 'Deze gedachten stop ik, in de Naam van Jezus, zij komen niet bij Hem vandaan!' Het is zelfs erg goed om dat soort dingen hardop uit te spreken, want dan worden de machten door jouw woorden ook daadwerkelijk bestraft. En naar de Naam van Jezus moeten zij luisteren.

Dit is natuurlijk een algemene richtlijn, die niet in alle situaties opgaat. Stel, je bent in een geestelijke coaching sessie of je partner wil heel graag weten, wat er in jou omgaat, dan kan het heel verstandig zijn om de gedachten van de boze wel te delen. Het is goed om daarbij wel hardop uit te spreken, dat dit gedachten zijn, die bij de boze vandaan komen en dat je deze bindt, de gevolgen ervan breekt en ze onder de heerschappij en bloed van Jezus brengt. Dit is geen trucje of vaste formule, het gaat erom dat je dergelijke woorden in geloof uitspreekt en dat je meent wat je zegt. Breng deze gedachten daadwerkelijk onder de heerschappij van Jezus en laat ze dan ook zo snel mogelijk los. Dit zal oefenen zijn en blijven. De Heer traint ons voor de oorlog.³

De macht van de tong

Een laatste punt wat hier de aandacht verdient, is de macht van de tong. Onze gedachten zijn vaak lastig te sturen, maar onze woorden hebben daar een belangrijke rol in. Wat je hardop uitspreekt, stuurt jouw gedachten. Als je altijd negatieve woorden spreekt, zal jouw denken ook steeds negatiever worden en andersom. Zelfs als je dingen voor de grap uitspreekt, heeft het effect op jouw denken. Hoe vaker je bepaalde grappen maakt, hoe meer jouw gedachten onder de controle daarvan gebracht worden. Meestal hebben we niet door hoe krachtig onze woorden zijn en hoe sturend voor ons leven. Jakobus had dit wel goed door en hij schreef in Jakobus 3:2-5:

Want wij struikelen allen in veel opzichten. Als iemand in woorden niet struikelt, is hij een volmaakt man, die bij machte is om ook het hele lichaam in toom te houden ... Zie, ook de schepen, al zijn ze nog zo groot en worden ze door harde winden voortgedreven, ze worden

gestuurd door een zeer klein roer, waarheen de stuurman ook maar kiest en wil. Zo is ook de tong een klein lichaamsdeel...

Zoals een klein roer een groot schip bij kan sturen, zo stuurt ook onze tong ons hele lichaam bij. Wat we spreken, bepaalt hoe we in het leven staan. Het bepaalt ook in grote mate hoe we denken. Ook de Spreukendichter kende de macht van de tong, zoals blijkt uit Spreuken 18:21:

Dood en leven zijn in de macht van de tong, wie hem liefheeft, zal de vrucht ervan eten.

Daarom wordt er in de Bijbel ook zo gewaarschuwd voor slechte taal. Zorg dat je jezelf er altijd van bewust bent, wat je uitspreekt, want je zult de vruchten eten van je woorden. Jezus heeft gezegd in Mattheüs 12:36:

Maar ik zeg u dat de mensen van elk nutteloos woord dat zij zullen spreken, rekenschap moeten geven op de dag van het oordeel. Want op grond van uw woorden zult u rechtvaardig verklaard worden, en op grond van uw woorden zult u veroordeeld worden.

Dit betekent dat ook de woorden, die je voor de grap uitspreekt, mee zullen wegen bij het Laatste Oordeel. Ieder woord zal meegewogen worden en op basis van je woorden, zul je loon ontvangen of niet. Je zult de vrucht van je lippen eten. In deze lijn spreekt ook Paulus in Efeze 5:3-4, 19-20:

Maar ontucht en alle onreinheid of hebzucht, laten die onder u beslist niet genoemd worden, zoals het heiligen past, en evenmin oneerbaarheid, dwaze praat en lichtzinnige taal, die onbehoorlijk zijn; maar veelmeer past dankzegging ... en spreek onder elkaar met psalmen, lofzangen en geestelijke liederen, en zing voor de Heer en loof Hem in uw hart, en dank altijd voor alle dingen God en de Vader in de naam van onze Heer Jezus Christus.

Dwaze praat en lichtzinnige taal zijn niet gepast voor kinderen van God. In plaats van gedachteloze of inhoudsloze woorden te spreken, dienen we woorden van dankbaarheid en lofprijzing te spreken. Uit al onze woorden moet naar voren komen, dat God groot en goed is. Laten we met onze tong God verheerlijken en letten op wat we uitspreken.

Mogen we dan nooit meer een grap maken? Zeker wel, God heeft ons ook humor gegeven. Ik denk dat Hij ook hartelijk kan meelachen over bepaalde humoristische zaken. Maar het lijntje is dun. Pas op dat je niet tot onbehoorlijke grappen vervalt, waarin je eigenlijk dingen zegt, die je niet meent of beter niet kunt uitspreken. Ieder woord werkt iets uit, ook als het voor de grap gesproken wordt.

Aan de positieve kant is het goed om Bijbelteksten, gebeden en lovende woorden hardop uit te spreken naar God toe. Vaak is zingen nog krachtiger. Vul je mond met de woorden van God. Dit kunnen woorden uit de Bijbel zijn, maar ook woorden, die de Heilige Geest jou op dat moment geeft uit te spreken. Vul je mond en je hart met deze woorden. Het hardop uitspreken van Gods woorden, is nog iets anders dan een stukje voorlezen. Het gaat erom, dat je het in geloof uitroept als waarheid. Proclameren heet dat. Je spreekt de woorden met geloof uit, wetend dat het iets gaat uitwerken in de geestelijke wereld en in de natuurlijke wereld, die je zien kunt.

Als je jouw woorden weet te sturen, dan stuur je daarmee ook jouw gedachten. Ook in je denken is het belangrijk om niet teveel aandacht te schenken aan nutteloze zaken, maar juist veel aandacht aan goede dingen schenken. Paulus schrijft dit in Filippenzen 4:8 als volgt:

Verder, broeders, al wat waar is, al wat eerbaar is, al wat rechtvaardig is, al wat rein is, al wat lieflijk is, al wat welluidend is, als er enige deugd is en als er iets prijzenswaardigs is, bedenk dat.

Dat zijn de dingen waar we onze gedachten op mogen en moeten richten. Dat zijn namelijk ook de dingen, die bij God vandaan komen. Laten we onze mond en gedachten sturen en vullen met Gods goede woorden en gedachten. Dan zullen we daardoor rijk gezegend worden. We zullen de vruchten daarvan zeker gaan eten. Want wie het Woord van de Heer voortdurend overpeinst en voor zichzelf uitspreekt, die zal zijn als een boom, die geplant is aan waterstromen. Hij zal zijn vrucht in het juiste seizoen geven en alles wat hij doet, zal goed gelukken.⁴

¹ 2 Koningen 6:15-17. Een derde van de engelen is gevallen, dit betekent dat twee derde van de engelen nog aan Gods zijde strijdt. Dit kunnen we opmaken uit Openbaring 12:4.

² Johannes 16:33.

³ Psalm 18:35ev, Psalm 144:1ev.

⁴ Psalm 1.